

**Konsolidovaná výročná správa obce Čierny
Balog
za rok 2013**

.....

starosta obce

Obec Čierny Balog

Obec vznikla v údolí Čierneho Hrona, ktoré bolo od 15. stor. obývané valašskými pastiermi. Od 16. stor. bola história regiónu úzko spätá s lesmi, bohatými na drevo, využívané v baniach a železiarskych hutách v okolí, kedy sem Habsburský cisár Ferdinand I. pozval drevorubačov z Álp, odborníkov na ťažbu dreva a stavbu vodných diel na jeho splavovanie. Tí tu zakladali prvé osady - Handle.

Čierny Balog sa nachádza vo Veporských vrchoch v Slovenskom rudohorí, v nadmorskej výške 550 m n. m. Rozlohou chotára 14 717 ha a počtom obyvateľov 5100 sa zaraďuje medzi najväčšie obce v republike. Údolie Čierneho Hrona bolo prechodne obývané od druhej polovice 15. storočia tzv. valašskou kolonizáciou. Pastviny a lesy boli využívané hlavne pre chov oviec pre breznianske a lupčianske panstvo. Pre ďalší vývoj tohto regiónu malo rozhodujúci význam prevzatie banského a hutného podnikania na okolí Banskej Bystrice do rúk štátu - viedenskej komory. Jedným z dôvodov bol citeľný nedostatok dreva. V okolí Banskej Bystrice boli v tom čase hory vyrúbané. Využitie bohatých pralesov v údolí Čierneho Hrona, ako paliva pre mediarske huty v Banskej Bystrici, viedli dolnorakúsku komoru vo Viedni a cisára Ferdinanda I. roku 1547 k rozhodnutiu o ťažbe dreva a výstavbe vodných stavieb pre jeho splavovanie. Budovanie stavieb na splavovanie dreva - hrádzí na zachytávanie vôd, mokrých a suchých šmykov, vyžadovalo vyššie technické znalosti. Z tohto dôvodu boli po roku 1561 na Čiernohronské a Bielohronské Handle kolonizovaní skúsení lesní drevorubači z alpských krajín (Soľnohradská - dnešný Salzburg a Štajerska), majúci skúsenosti s takýmito stavbami. Prišlo 8 - 11 rodín nemeckého pôvodu, ktoré tu začali zakladať prvé drevorubačské osady. Povešť hovorí, že prvý drevorubač Schwandtner, ktorý bol otcom početného potomstva, si založil svoje obydlie na tom mieste, kde bystrina pretekajúca Veľkou dolinou ústi do Čierneho Hrona. Pretože sa tam vytvorilo i skladisko - obchod, nazvali ho Krám. Príklad nasledovali aj Georg Axt (Jorg - založil Jergov), Veith Thurn (Fajt - Fajtov) a zakladali ďalšie osady. Drevorubačskí majstri z Álp si na prácu pri ťažbe dreva začali najprv najímať slovenských robotníkov zo všetkých okolitých strán. Istota živobytia lákala, takže sa postupne prisťahovali aj so svojimi rodinami. Pracovnú príležitosť si tu našli aj kováči, obuvníci, mlynári... Najviac rodín prišlo najmä z južných oblastí Slovenska, ktoré odtiaľ utekali pred stálym tureckým nebezpečenstvom. Prvá zmienka o existencii osád je z roku 1607, v služobných pokynoch Rudolfa II., pre ustanovenie lesného šafára v Brezne. Uvádzajú sa tu drevorubačské okrsky v Beňuši, na Čiernom Hrone, Kamenistom a Osrblí.

Vytvorené spoločenstvo si na svoje živobytie vytváralo podmienky - kupčením s vytáženým a splaveným drevom pre huty v Banskej Bystrici, neskôr do Železiarní v Hronci a Podbrezovej. Postupne sa vyvinula akási „handelská ústava“ tj. výrobná-spoločenská organizácia drevorubačov, sústava ich povinností, náležitostí a odmeňovania. Pretrvala do začiatku 19. storočia. Na základe týchto podmienok napr. roku 1814 dokázalo na Čiernom Hrone 264 drevorubačov rozdelených do 33 dičov vytážiť a spolu s rodinami splaviť 15 765 siah dreva, tj. asi 101 526 m³. Na splavovaní dreva, každý rok počas jarných vôd, sa podieľali celé rodiny osád vrátane žien a detí. K tomuto účelu v dolinách Čierneho Hrona slúžilo 105 km vodných šmykov a 11 hrádzí na zachytávanie vôd pre splavovanie. Výplata za dodané drevo bola formou priamej mzdy, prídplom pôdy a naturálií - pšenica, soľ, železo, oceľ... Z tohto sa odvádza aj pôvodný názov osád v údolí Čierneho Hrona, ako Handle, od nemeckého slova Händler - kupec, alebo Holz - Händler - drevokupec. Pôvodné úradné pomenovanie drevorubačských osád bolo „Kaiserlich -Koniglichen Schwarzwasserer Holz - Handlungen“ - Cisársko kráľovské drevorubačské Čiernohronské handle. Ďalším významným medzníkom bol rok 1909. Rozvíjajúca sa technika dala podnet k výstavbe úzkorozchodnej (760 mm)

lesnej železnice z Hronca na Čierny Balog v dĺžke 10,4 km. Roku 1912 až po Dobroč. Siet' sa v r.1916-1918 za pomoci ruských zajatcov, podstatne rozšírila do všetkých veľkých bočných dolín. V rozkvete roku 1946 dosiahla celkovú dĺžku 132 km a zviezla 330 000 m³ dreva ročne. Z tohto vyplýva, že zvýšila produktivitu práce oproti splavovaniu 3-krát. Rozhodnutím vlády mala byť Čiernohronská železnica zlikvidovaná do r.1985. Dnes je v prevádzke 16 km trate - ako turistická atrakcia.

Významným medzníkom bol aj veľký štrajk lesných a piliarskych robotníkov roku 1933 proti hladu a nezamestnanosti, za zvýšenie miezd. Štrajk potlačilo 130 četníkov strelbou do robotníkov. Potrestaných bolo 140 účastníkov žalovaním a peňažnými pokutami. Z historických udalostí, ktoré sa zapísali do dejín obce Čierny Balog, treba ešte spomenúť odvahu obrancov počas Slovenského národného povstania v rokoch 1944 - 45. Celá obec tu vystúpila ako jedna osobnosť - nielen v priamej účasti, ale aj zázemie tu zohralo dôležitú úlohu. Udalosti z tohto obdobia a odvaha ľudí od Čierneho Hrona inšpirovali po 2. svetovej vojne spisovateľov, básnikov, režisérov, ale aj ľudovú slovesnosť v podobe bojových piesní a povstaleckých legend. Po r. 1950 prestáva byť práca s drevom jediným zdrojom obživy. Rozvoj priemyslu, začal lákať za prácou, za vzdelaním do miest po celom Slovensku.

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

Jozef Dekret Matejovie (1774 -1847) narodil sa v osade Dobroč - rozhodujúcou mierou prispel k záchrane spustošených lesov. Jeho racionalizačné a novátorské postupy položili základ pre usporiadané lesné hospodárstvo v celej krajine a preto patrí k najvýznamnejším lesníckym priekopníkom na prelome 18. a 19. storočia. Dekretov odkaz „zachovať lesy potomstvu" je stále aktuálny. Koncom septembra 1855 navštívila Čiernohronský Balog spisovateľka **Božena Němcová**. Pobyt inšpiroval spisovateľku, k napísaniu poviedky Chyže pod horami. Spreádzal ju lesno - banský lekár **G. K. Zechenter - Laskomerský**, ktorý bol miestnym lekárom a rád chodil na Balog aj poľovať (Poľovačka na medvede). **Ladislav Ťažký** - narodil sa v roku 1924 v osade Komov. Napísal viac ako 30 kníh, románov, noviel... Prostredie, príroda a tvrdá práca v horách mu boli inšpiráciou k 10-tim dielam, ktorých dej sa odvíja v údolí Čiernej rieky. Najznámejšie diela sú Host' majstra čerta, Jánošíkova slza, Márie a Magdalény, Aj v nebi je lúka, V kráľovstve zelenej bohyně. **Peter Kováčik** - narodil sa v roku 1936 v osade Balog, autor románov, divadelných a rozhlasových hier, scenárista a spisovateľ. Začínal knihou zážitkov z detstva - Jablká nášho detstva. K najznámejším patrila kniha „Nevera po Slovensky" - scenár k filmu režirovanému Jurajom Jakubiskom, divadelná hra - Krčma pod zeleným stromom, román Svätý z Handľov o Jozefovi Dekretovi Matejovie. Slovenské národné povstanie a víťazný boj jednoduchých ľudí, partizánov a vojakov, pútavo opísal **Peter Jilemnický** v románe Kronika. **Julo Bartoš - Šuko** (1933-2006) narodil sa v osade Medveďovo. Kapelník ľudovej hudby, ktorý si svojím umením získal prívlastok „Kráľ rómskych muzikantov".

Obecný úrad

Starostom obce je Ing. František Budovec, ktorý vo funkcii pôsobí druhé volebné obdobie.

Obecné zastupiteľstvo má 13 poslancov: Ing. Petr Ambros, Mgr.Anežka Kvietková, Ľubomíra Vozárová, Elena Betková, Ing. Milan Gašperík, Ivan Kučerák, Janka Martinková, Mgr. Martina Ťažká, Jozef Giertl, Ing.Lenka Haviarová, Peter Daxner, Anna Giertlová, Jozef Švantner

Organizácie obce vstupujúce do konsolidácie

Obec má zriadenú rozpočtovú organizáciu s právnou subjektivitou Základná škola Jánošovka, ktorej riaditeľkou je Mgr. Ľubica Vránka a príspevkovú organizáciu Zahorka, ktorej riaditeľom je Jozef Turňa.

Obchodné spoločnosti obce

Obec má založenú obchodnú spoločnosť Zahorka, s.r.o., ktorej konateľom je Jozef Turňa.

Stav a vývoj obce

Obec Čierny Balog dosiahla prebytok hospodárenia vo výške 156 789,80 €. Zostatok finančných prostriedkov za rok 2013 bol vo výške 234 936,81 €. Hospodárenie obce je vyrovnané a stabilné a je pripravená na kapitálové projekty. V jej hospodárení sa nenachádzajú významné neistoty ani riziká, ktoré by mohli narušiť jej stabilitu. Po ukončení roka do vypracovania výročnej správy nenastali žiadne udalosti osobitného významu.

Záverečný účet obce Čierny Balog za rok 2013	
(v €)	
Bežné príjmy	2 406 065,61
Bežné príjmy rozpočtovej organizácie	4 659,00
Bežné výdavky	2 053 547,15
Bežné výdavky rozpočtovej organizácie	4 659,00
Prebytok bežného rozpočtu	352 518,46
Kapitálové príjmy	25 776,58
Kapitálové výdavky	220 625,08
Kapitálové výdavky rozpočtovej organizácie	0,00
Schodok kapitálového rozpočtu	-194 848,50
Výsledok hospodárenia (prebytok rozpočtu)	157 669,96
Odpočet nevyčerpaných finančných prostriedkov zo ŠR	880,16
Prebytok+	156 789,80
Príjmy finančných operácií	129 205,67
Výdavky finančných operácií	45 927,37
Hospodárenie z finančných operácií	83 278,83
Výsledok rozpočtového hospodárenia obce	240 068,63
Výsledok rozpočtového hospodárenia na rozdelenie	234 936,81

Výsledok rozpočtového hospodárenia obce podľa ESA 95:	
- Zníženie záväzkov (zmena stavu)	+ 31 597,42
- Zvýšenie pohľadávok (zmena stavu)	+ 5 754,96
Výsledok hospodárenia obce podľa ESA 95:	+ 194 789,80
Finančné usporiadanie rozpočtového hospodárenia	
Prebytok bežného rozpočtu	352 518,46
- financovanie kapitálových výdavkov	- 194 848,50
Rozpočet finančných operácií	83 278,83

Bilancia aktív a pasív – v EUR

a/ za materskú účtovnú jednotku

AKTÍVA

Názov	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2012
Majetok spolu	7 595 182,97	7 566 483,19
Neobežný majetok spolu	6 921 686,95	6 990 925,14
Z toho:		
Dlhodobý nehmotný majetok	13 473,93	18 093,57
Dlhodobý hmotný majetok	5 922 945,21	5 987 563,76
Dlhodobý finančný majetok	985 267,81	985 267,81
Obežný majetok spolu	661 739,24	563 819,05
Z toho:		
Zásoby	5 945,51	2 473,13
Zúčtovanie medzi subjektami VS	328 996,74	360 152,01
Dlhodobé pohľadávky	0	0
Krátkodobé pohľadávky	82 009,62	71 036,34
Finančné účty	244 787,37	130 157,57
Poskytnuté návratné fin.výpomoci dlh.	0	0
Poskytnuté návratné fin.výpomoci krát.	0	0
Časové rozlíšenie	11 756,78	11 739,00

PASÍVA

Názov	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2012
Vlastné imanie a záväzky spolu	7 595 182,97	7 566 483,19
Vlastné imanie	5 625 039,13	5 488 558,39
Z toho:		
Oceňovacie rozdiely	0	0
Fondy	0	0
Výsledok hospodárenia	5 625 039,13	5 488 558,39
Záväzky	622 302,93	653 900,35
Z toho:		

Rezervy	24 708,05	22 097,44
Zúčtovanie medzi subjektami VS	880,16	8 269,28
Dlhodobé záväzky	328 567,62	338 650,02
Krátkodobé záväzky	74 413,24	55 329,75
Bankové úvery a výpomoci	193 733,86	229 553,86
Časové rozlíšenie	1 347 840,91	1 424 024,45

b/ za konsolidovaný celok

AKTÍVA

Názov	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2012
Majetok spolu	8 299 921,08	8 312 625,38
Neobežný majetok spolu	7 904 701,11	8 040 558,15
Z toho:		
Dlhodobý nehmotný majetok	13 473,93	18 093,57
Dlhodobý hmotný majetok	6 917 909,18	7 049 146,58
Dlhodobý finančný majetok	973 318,00	973 318,00
Obežný majetok spolu	382 559,68	260 276,36
Z toho:		
Zásoby	9 639,03	7 021,55
Zúčtovanie medzi subjektami VS	0	0
Dlhodobé pohľadávky	0	8 772,02
Krátkodobé pohľadávky	86 010,10	73 603,20
Finančné účty	286 910,55	170 879,59
Poskytnuté návratné fin.výpomoci dlh.	0	0
Poskytnuté návratné fin.výpomoci krát.	0	0
Časové rozlíšenie	12 660,29	11 790,87

PASÍVA

Názov	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2012
Vlastné imanie a záväzky spolu	8 299 921,08	8 312 625,38
Vlastné imanie	5 630 980,52	5 514 557,36
Z toho:		
Oceňovacie rozdiely	0	0
Fondy	1 966,15	1 966,15
Výsledok hospodárenia	5 629 014,37	5 512 591,21
Záväzky	707 586,45	726 913,21
Z toho:		
Rezervy	39 014,85	27 156,44
Zúčtovanie medzi subjektami VS	880,16	8 269,28
Dlhodobé záväzky	331 779,72	342 892,86
Krátkodobé záväzky	142 177,86	119 040,77

Bankové úvery a výpomoci	193 733,86	229 553,86
Časové rozlíšenie	1 961 354,11	2 071 154,81

Hospodársky výsledok v EUR.

a/ za materskú účtovnú jednotku

Názov	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2012
Náklady		
50 – Spotrebované nákupy	153 764,94	153 301,90
51 - Služby	244 743,63	226 548,54
52 – Osobné náklady	589 141,10	579 025,48
53 – Dane a poplatky - služby	52 592,99	50 244,00
54 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	115 788,10	84 532,43
55 – Odpisy, rezervy, časové rozlíšenie	294 776,28	254 377,44
56 – Finančné náklady	19 721,85	23 482,14
57 - Mimoriadne náklady	0	0
58 – Náklady na transfery a náklady z odvodov príjmov	407 669,16	424 319,89
59 – Dane z príjmov	0	0
Výnosy		
60 – Tržby za vlastné výkony a tovar	46 044,38	48 385,81
61 – Zmena stavu vnútroorgan. služieb	0	0
62 - Aktivácia	0	0
63 – Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	1 512 872,15	1 400 363,44
64 – Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	111 047,62	86 373,08
65 - Rezervy a opravné položky, časové rozlíšenie	30 168,91	20 886,97
66 – Finančné výnosy	619,34	214,24
67 – Mimoriadne výnosy	0	0
69 – Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov	311 342,88	243 025,15
Hospodársky výsledok	133 897,23	3 416,87

b/ za konsolidovaný celok

Názov	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2013	Skutočnosť k 31.12.2012
Náklady	Hlavná čin.	Podnik.čin.	Spolu	Spolu
50 – Spotrebované nákupy	373 986,16	11 520,02	385 506,18	404 108,13
51 - Služby	287 567,79	6 195,77	293 763,56	302 664,81
52 – Osobné náklady	1 321 040,92	7 032,92	1 328 073,84	1 275 462,50
53 – Dane a poplatky - služby	58 918,71	2 019,95	60 938,66	59 303,33
54 – Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	116 497,47	37,94	116 535,41	85 509,43
55 – Odpisy, rezervy, časové rozlíšenie	378 317,95	8 169,03	386 486,98	351 333,36
56 – Finančné náklady	21 909,02	106,65	22 015,67	25 614,35
57 - Mimoriadne náklady	0	0	0	0
58 – Náklady na transfery a náklady z odvodov príjmov	51 360,00	0	51 360,00	44 784,62
59 – Dane z príjmov	0	-1 266,84	-1 266,84	113,09
Výnosy				
60 – Tržby za vlastné výkony a tovar	82 177,49	28 395,47	110 572,96	127 694,43
61 – Zmena stavu vnútroorgan. služieb	0	0	0	0
62 - Aktivácia	78 670,70	0	78 670,70	106 561,82
63 – Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	1 513 452,15	0	1 513 452,15	1 401 038,74
64 – Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	114 240,58	0	114 240,58	89 849,25
65 - Rezervy a opravné položky, časové rozlíšenie	30 168,91	0	30 168,91	49 788,87
66 – Finančné výnosy	619,34	0,55	619,89	216,59
67 – Mimoriadne výnosy	0	0	0	0
69 – Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov	909 527,92	0	909 527,92	783 647,57
Hospodársky výsledok po zdanení	119 259,07	-5 419,42	113 839,65	8 903,65

Poskytnuté dotácie

Obec Čierny Balog poskytla v r.2013 v zmysle uzatvorených zmlúv a VZN obce nasledujúce účelové dotácie na podporu športu, kultúry a podnikania v obci:

Prijímateľ dotácie	Účelové určenie dotácie	Suma poskytnutých prostriedkov v €
Transfer obci	Bežné výdavky	100
Centrá voľného času	Bežné výdavky-aktivity mládeže	2 600
Dotácia Komunitnému centru	Bežné výdavky-soc.oblasť	1 500

Misericordia,Paradiso,Domka	Bežné výdavky- soc.oblasť, deti, seniori	600
Vydra o.i.	Bežné výdavky- cest.ruch,propagácia obce	4 000
ČHŽ Čierny Balog	Bežné výdavky-podpora cest.ruchu	3 000
Dotácie pre farnosti Č.Balog a Dobroč	Bežné výdavky-náboženský život obce	5 400
Dotácia pre športové kluby Partizán, Tatran, Biatlon a Miazgu n.o.	Bežné výdavky – podpora športu	36 600
Kýčera n. o.	Bežné výdavky – podpora kultúry v obci, propagácia obce	2 500

Významné investičné akcie v roku 2013.

- Nákup pozemkov v hodnote 6 098,49 €
- Vybudovanie časti kanalizácie v obci – Vydrovo v hodnote 132 419,82 €
- Realizácia IBV v časti Brezinka v hodnote 13 278,49 €
- Rozšírenie kamerového systému v obci v hodnote 6 097,27 €
- Nákup ramenového mulčovača v hodnote 11 626,80 €
- Vybudovanie oporného múra pri Zahorke v hodnote 5 982,09 €
- Dokončenie investičnej akcie Tržnica v hodnote 29 564,09 €

Celkovo sa preinvestovalo 220 625,08 €.

Prehľad o stave a vývoji dlhu

Obec má k 31.12.2013 záväzky z obchodného styku vo výške 23 008,24 € a nesplatenú istinu bankového úveru vo výške 193 733,86 €.

Prehľad o poskytnutých zárukách podľa jednotlivých príjemcov

Obec k 31.12.2013 neposkytla žiadne záruky.

Údaje o hospodárení príspevkových organizácií vo svojej pôsobnosti

Príspevková organizácia Zahorka dosiahla k 31.12.2012 zisk z hospodárenia pred zdanením vo výške 49 €, pričom podnikateľská činnosť vykazovala zisk vo výške 56 € a hlavná činnosť stratu vo výške 7 €. (Výročná správa o hospodárení Zahorky tvorí prílohu záverečného účtu obce.)

Údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti,

Obec nemá k 31.12.2013 zriadenú podnikateľskú činnosť.

Udalosti osobitného významu.

Obec nezaznamenala žiadnu udalosť osobitného významu po skončení účtovného obdobia.

